

ЗВІТ

за результатами опитування академічних менеджерів, залучених до процесів забезпечення якості у своїх закладах вищої освіти, щодо акредитаційної експертизи, внутрішніх механізмів забезпечення якості та впливу на якість освіти у ЗВО

1. Мета та методологія дослідження

Опитування представників закладів вищої освіти було проведено у період з 01.07.2025 по 29.08.2025 за допомогою онлайн-анкети. Участь була анонімною.

Метою дослідження було проаналізувати особливості сприйняття представниками закладів вищої освіти акредитаційної експертизи та пов'язаних із нею процедур, а також дослідити характер змін після акредитації і оцінити їхній вплив на якість освіти та функціонування внутрішніх систем забезпечення якості та загальну якість освітнього процесу.

Завдання дослідження:

- оцінити сприйняття респондентами форматів, механізмів і інструментів акредитаційної експертизи, зокрема їхню доцільність, ефективність та зручність для представників ЗВО;
- дослідити наявність і характер механізмів реагування внутрішніх систем забезпечення якості ЗВО на результати акредитації, включно зі строками, формалізацією та практиками впровадження;
- узагальнити заходи, які заклади вищої освіти здійснюють після акредитації для покращення освітніх програм та удосконалення діяльності за ними;
- оцінити сприйняття представниками ЗВО впливу змін, запроваджених за результатами акредитації, на якість освіти у їхніх закладах;
- виявити типові закономірності, визначити сильні сторони процесів, а також окреслити проблемні аспекти.

2. Загальна інформація про респондентів

У опитуванні взяли участь 1068 осіб, які представляють 160 ЗВО України.

Учасники опитування представляють різні ролі у внутрішніх системах якості ЗВО, що дозволяє оцінити ефективність комунікації між експертною групою та ЗВО, основні труднощі у взаємодії з експертами, сприйняття респондентами форматів і інструментів акредитаційної експертизи та їхню ефективність для вдосконалення освітніх програм.

Групи респондентів:

– *Керівництво ЗВО* – 101 особа (9,5%). Респонденти представляють стратегічний рівень системи забезпечення якості.

– *Керівництво структурних підрозділів ЗВО* – 255 осіб (23,9%). Їхні відповіді дають уявлення про управлінську логіку проходження акредитації, координацію дій та налагодження комунікації всередині ЗВО.

– *Гаранти освітніх програм* – 499 осіб (46,7%). Це найбільш чисельна група, яка безпосередньо відповідає за розроблення, оновлення й реалізацію освітніх програм. Висока частка забезпечує детальне розуміння практичних аспектів взаємодії з експертними групами.

– *Інші ролі* – 213 осіб (19,9%). Ця категорія респондентів представляє операційну складову реалізації ОП та безпосередню взаємодію з експертами.

Вибірка охоплює представників різних рівнів внутрішньої системи забезпечення якості. Таке різноманіття респондентів дає змогу:

- отримати достовірну й багатовимірну картину практик, викликів та особливостей взаємодії під час акредитаційних експертиз;
- зіставити оцінки учасників, залучених до управління на різних рівнях та до реалізації освітніх програм;
- формувати висновки, що відображають позиції ключових груп представників системи внутрішнього забезпечення якості.

3. Аналіз результатів опитування

Абсолютна більшість респондентів – 84,1% – брали участь у підготовці відомостей про самооцінювання освітньої програми. 14,4% не були залучені, що є природним з огляду на розподіл функціональних обов’язків у ЗВО.

3. Чи ви брали участь у написанні відомостей про самооцінювання освітньої програми/освітніх програм
1,066 responses

Участь у формуванні програми візиту підтвердили 65,9% респондентів, тоді як 32,8% не брали участі в цьому етапі. Такий розподіл відображає загальну практику: програма візиту формується експертною групою, погоджується із представниками ЗВО. Не брали участі переважно представники адміністрації або закладів вищої освіти, що проходили акредитацію за спрощеною процедурою.

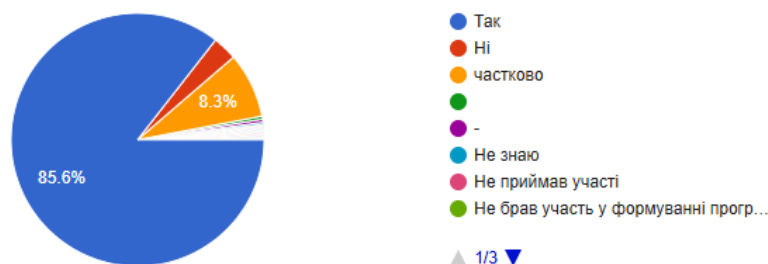
4. Чи ви брали участь у формуванні програми візиту ЕГ
1,066 responses

Серед тих, хто був залучений до формування програми (769 осіб), 85,6% відзначили, що пропозиції ЗВО були враховані повністю або частково.

5. Якщо відповідь на питання 4 ствердна, просимо відповісти на це питання. Чи враховували експерти пропозиції ЗВО, надані до проєкту програми візиту, при формуванні остаточної програми?

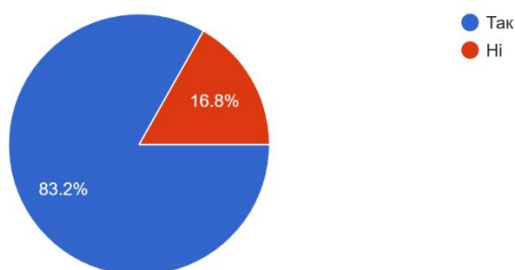
769 responses

Запити додаткових документів. 83,2% респондентів підтвердили, що експертна група запитувала додаткові документи.

6. Чи надавала експертна група запит на додаткові документи?

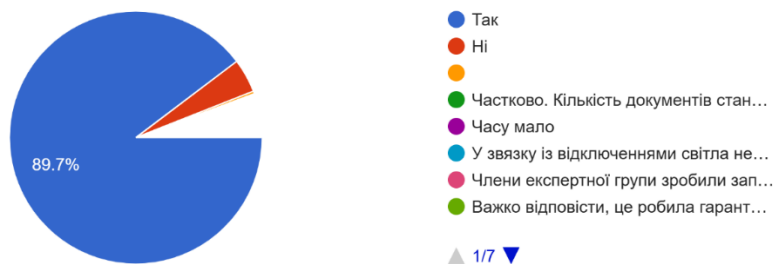
1,066 responses

Серед тих, хто отримував запити (903 особи), 69,7% зазначили, що часу було достатньо. Невелика частка респондентів повідомила про складнощі, пов'язані з великим обсягом документів, перебоями електроенергії, високим навантаженням або тим, що запит надходив поза робочими годинами. Водночас загальна оцінка свідчить, що строки реагування здебільшого були прийнятними.

7. Якщо відповідь на питання 6 ствердна, просимо відповісти на це питання. Чи було у Вас достатньо часу для подання / завантаження додат...т ЕГ? Якщо ні, то поясніть, будь ласка, чому.

903 responses

Участь у зустрічах під час візиту. Переважна більшість – 89,1% – брали участь у зустрічах під час візиту експертної групи.

8. Чи брали ви участь у зустрічах під час візиту експертної групи?

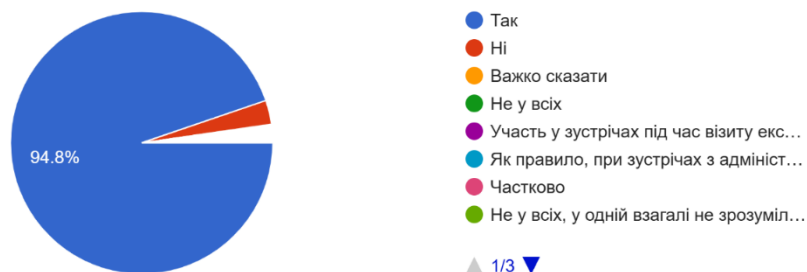
1,066 responses

Серед них 94,8% вважають свою участь доцільною. Це свідчить, що формат зустрічей та характер запитань загалом відповідають очікуванням ЗВО і сприяють конструктивній комунікації.

9. Якщо відповідь на питання 8 ствердна, просимо відповісти на це питання. На вашу думку, чи ваша участь у зустрічах під час візиту експертної групи була доцільною?

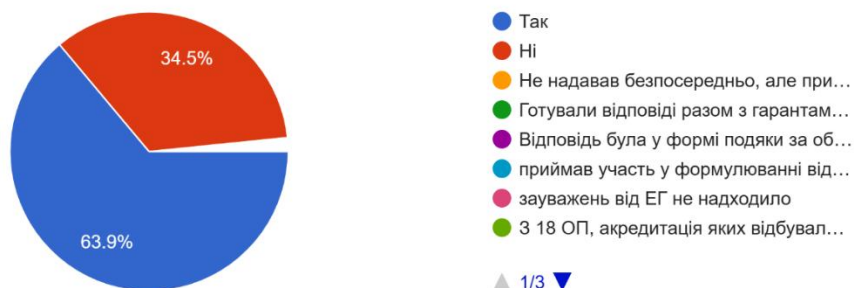
975 responses

Робота із звітом експертної групи. Більшість респондентів – 63,9% – зазначили, що вони надавали відповіді на зауваження, сформульовані експертною групою у звіті ЕГ. Водночас 34,5% не надавали таких відповідей: або тому, що це не входило до їхніх функціональних обов'язків, або зауважень не було. Результат свідчить, що практика реагування на зауваження широко застосовується у ЗВО і є важливим компонентом зворотного зв'язку під час акредитаційної процедури.

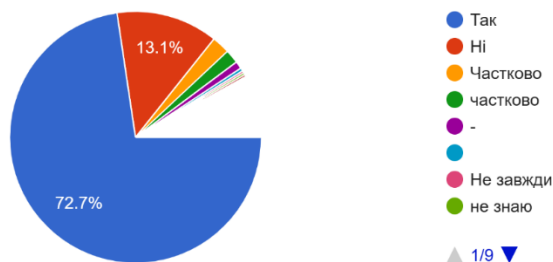
10. Чи надавали ви відповідь на зауваження у звіті експертної групи?

1,066 responses

Серед тих, хто надав відповіді на зауваження у звіті ЕГ (735 осіб) переважна більшість учасників – 72,7% – вважають, що відповіді були враховані на наступних етапах експертизи. 13,1% повідомили, що їхні відповіді, на їхню думку, не були враховані. Цей показник може свідчити про потребу в більш детальних роз'ясненнях ГЕР щодо результатів аналізу зауважень ЗВО.

11. Якщо відповідь на питання 10 ствердна, просимо відповісти на це питання. Чи ваша відповідь була взята до уваги?
735 responses

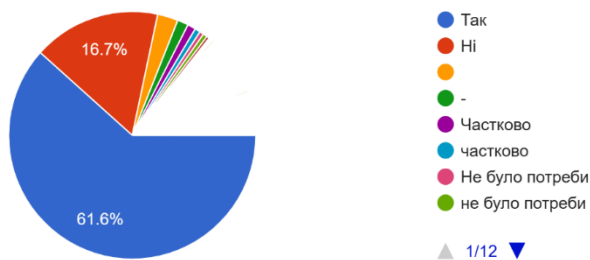
Участь у засіданнях ГЕР. Участь у засіданні ГЕР взяли 43,6%, тоді як 51,5% не були присутні. Причини: іноді участь здійснював інший представник ЗВО, іноді участь, на думку ЗВО, не була необхідною.

12. Чи скористалися ви можливістю взяти участь у засіданні галузевої експертної ради?
1,066 responses

Серед тих, хто був присутній (558 осіб), 61,6% зазначили, що їх аргументи були розглянуті. 16,7% вказали, що цього не відчули. Це підкреслює важливість роз'яснювальної комунікації та чіткого представлення позиції ЗВО під час засідання ГЕР.

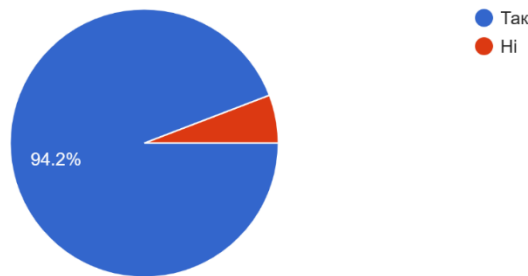
13. Якщо відповідь на питання 12 ствердна, просимо відповісти на це питання. Чи Ваші аргументи було розглянуто ГЕР?
558 responses

Наявність механізмів реагування у внутрішніх системах забезпечення якості ЗВО.

Переважає більшість респондентів – 94,2% – підтвердили, що у їхніх закладах вищої освіти передбачені механізми реагування внутрішньої системи забезпечення якості на результати акредитації.

14. Чи передбачене реагування внутрішньої системи забезпечення якості ЗВО на результати акредитації?
1,066 responses

Невелика частка – 5,8% – повідомила про відсутність таких механізмів. Це може бути пов'язано, наприклад, із різним рівнем обізнаності респондентів щодо внутрішніх процедур; неформалізованими практиками, які існують у ЗВО, але не завжди сприймаються як окремі механізми.

Загалом ці результати демонструють реагування внутрішніх систем забезпечення якості на результати акредитації у більшості ЗВО.

Аналіз строків реагування на результати акредитації. У відповідь на запитання щодо строків проведення аналізу результатів акредитації 995 респондентів (із числа тих, де механізми реагування передбачені) зазначили:

32,2% – аналіз здійснюється упродовж 1 місяця;

20,8% – аналіз відбувається одночасно з процедурою акредитації (оперативний аналіз);

19,5% – упродовж 1 семестру;

12,3% – упродовж 1 тижня;

окремі заклади повідомили про постійний аналіз або аналіз після отримання рекомендацій ГЕР та рішення Національного агентства.

15. Якщо відповідь на питання 14 ствердна, просимо відповісти на це питання. Упродовж якого терміну передбачений аналіз результатів акредитації?
995 responses

Різноманітність строків аналізу відображає не лише організаційну специфіку ЗВО, але й різний рівень зрілості внутрішніх систем забезпечення якості. У частини закладів ці системи функціонують як формалізовані циклічні процеси, тоді як в окремих випадках спостерігається недостатня формалізація або фрагментарність процедур реагування.

Результати підкреслюють потребу в подальшому посиленні внутрішніх механізмів забезпечення якості, зокрема в частині регулярності та структурованості аналізу результатів акредитації.

Аналіз відповідей респондентів щодо заходів після акредитації освітньої програми для її покращення та вдосконалення діяльності за освітньою програмою. Відповіді респондентів демонструють широкий спектр дій і заходів, які заклади вищої освіти здійснюють після завершення акредитаційної процедури. Заходи охоплюють як оновлення змісту освітніх програм, так і вдосконалення внутрішніх процедур, організаційних процесів і кадрового розвитку. Основні напрями наступні:

Аналіз результатів акредитації та реагування на зауваження:

Найбільш поширена група заходів.

- обговорення рекомендацій та визначення коригувальних дій;
- детальний аналіз акредитаційного звіту та рекомендацій експертів;
- аналіз висновків ЕГ та рішень Національного агентства;
- опрацювання зауважень експертів та усунення виявлених недоліків.

Планування та контроль удосконалення (плани, дорожні карти)

- розроблення та виконання плану удосконалення ОП;
- формування «дорожньої карти» або плану дій;
- затвердження планів покращення та контроль їх виконання;
- постановка заходів на контроль керівництва.

Оновлення змісту та структури освітньої програми

Це одна з найчастіше згадуваних категорій:

- перегляд структури ОП і оновлення робочих програм;
- коригування освітніх компонентів і оптимізація змістових модулів;
- внесення змін до ОП відповідно до рекомендацій;
- комплексне оновлення ОП.

Методична робота і підвищення кваліфікації

- проведення методичних семінарів;
- розгляд питань удосконалення ОП на методичних комісіях;
- використання «Школи гарантів» як майданчика для аналізу результатів.

Удосконалення внутрішньої системи забезпечення якості ЗВО:

- актуалізація внутрішніх процедур СВЗЯ;
- аналіз недоліків на засіданнях «Школи гарантів» та вченої ради;
- формування механізмів усунення недоліків і контроль їх виконання;

- посилення внутрішнього моніторингу, зокрема опитування здобувачів.

Взаємодія зі стейкхолдерами

- консультації з роботодавцями та випускниками;
- врахування їхніх пропозицій;
- створення інструментів зворотного зв'язку.

Оновлення інформаційної та матеріальної бази

(згадується рідше, але присутнє)

- оновлення сайту та інформаційних ресурсів;
- модернізація окремих елементів інфраструктури.

Організаційні та комунікаційні заходи

- проведення засідань кафедр, робочих груп і вченої ради;
- популяризація освітньої програми;
- інформування здобувачів про можливості академічної мобільності.

Постійне, циклічне вдосконалення ОП

- респонденти зазначають безперервний характер роботи над удосконаленням ОП;
- регулярний моніторинг і коригування, незалежно від циклу акредитації.

Таким чином, заходи, які ЗВО впроваджують після акредитації, спрямовані на системне вдосконалення освітнього процесу. Найчастіше згадуються:

- оновлення структури та змісту освітньої програми,
- перегляд робочих програм,
- підвищення кваліфікації викладачів,
- посилення внутрішніх механізмів забезпечення якості.

Це підтверджує, що акредитація виконує не лише функцію контролю, а й функцію вдосконалення, мотивуючи ЗВО впроваджувати реальні зміни та посилювати власні внутрішні системи забезпечення якості.

Конкретні зміни, які були запроваджені у ЗВО за результатами акредитацій освітніх програм та/або у відповідь на рекомендації, отримані під час акредитацій освітніх програм. Відповіді респондентів свідчать про те, що у закладах вищої освіти акредитація освітніх програм стала значущим каталізатором внутрішніх змін. Більшість заходів охоплюють політики, процедури, організаційні механізми, кадрові рішення, матеріально-технічні ресурси та управлінські процеси – тобто зміни на інституційному рівні. Нижче – структурований аналіз за змістовими категоріями.

1. Оновлення та вдосконалення освітніх програм (найпоширеніша категорія)

- оновлення ОП, структурно-логічних схем, змісту ОК;
- введення нових дисциплін, включно з англійськими;
- відображення нових вимог стандартів та профстандартів;
- оптимізація обсягів кредитів, уніфікація вибірових компонентів;

- корекція форм контролю, критеріїв оцінювання;
- актуалізація змісту дисциплін відповідно до ринку праці;
- впровадження практикоорієнтованих підходів, кейсів, дуальної освіти.

2. Оновлення внутрішніх нормативних документів, політик та процедур

ЗВО активно переглядають і розробляють:

- Положення про організацію освітнього процесу;
- Положення про освітні програми;
- Положення про вибіркові дисципліни;
- політики академічної доброчесності, антиплагіату, етики;
- процедури присвоєння професійних кваліфікацій;
- правила прийому;
- процедури оцінювання, визнання результатів навчання;
- внутрішні стандарти забезпечення якості.

У багатьох випадках – комплексне оновлення внутрішньої нормативної бази.

3. Розвиток внутрішньої системи забезпечення якості

- створення або посилення підрозділів якості;
- регулярний постакредитаційний моніторинг;
- внутрішній аудит відповідності Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності;
- єдині шаблони документів (ОП, силабуси, таблиці змін);
- внутрішні тренінги, школи гарантів;
- оновлення форм анкет та опитувань;
- систематизація результатів акредитацій в університетську аналітику.

4. Оновлення кадрової політики

- підвищення вимог до НПП (відповідність Ліцензійним умовам провадження освітньої діяльності);
- оновлення складу викладачів (зокрема, залучення практиків);
- підвищення кваліфікації;
- стимулювання наукової активності;
- створення шкіл молодого викладача / гарантів / наукових керівників;
- перегляд критеріїв рейтингування викладачів.

У частини ЗВО – кадрове перезавантаження окремих ОП.

5. Розвиток роботи зі стейкхолдерами

- створення рад роботодавців та рад стейкхолдерів;
- фіксація пропозицій зовнішніх стейкхолдерів у таблицях/протоколах;
- залучення стейкхолдерів до розроблення ОП, силабусів;
- гостьові лекції, партнерства, розширення баз практик;
- спільні заходи з роботодавцями.

У багатьох ЗВО – розширення каналів комунікації та формалізація зворотного зв'язку.

6. Підвищення прозорості та уваги до питань академічної доброчесності

- оновлення політик академічної доброчесності;
- вдосконалення процедур перевірки на плагіат;
- розміщення кваліфікаційних робіт у репозитаріях;
- розробку кейсів для навчання питань академічної доброчесності;
- посилення механізмів вирішення конфліктних ситуацій та недискримінації;
- введення студентських омбудсменів.

7. Розвиток матеріально–технічної та інформаційної бази

- закуповують обладнання, оновлюють лабораторії;
- модернізують аудиторії, інфраструктуру, спортивні комплекси;
- оновлюють університетські сайти (зокрема під доступність);
- впроваджують нові платформи та електронні системи;
- створюють центри імітаційного моделювання.

8. Цифровізація та інформаційні системи

- створення систем внутрішнього обліку результатів навчання;
- автоматизація вибору вибіркових дисциплін;
- розроблення електронних кабінетів гаранта/студента;
- впровадження Moodle/інших платформ на новому рівні;
- цифровізація опитувань та аналітики.

9. Інтернаціоналізація

Частина ЗВО відзначила:

- розширення участі у програмах Erasmus+;
- введення англomовних модулів;
- аналіз ОП зарубіжних університетів;
- оновлення міжнародних договорів про співпрацю.

10. Комунікаційні та організаційні заходи

- інституалізація шкіл гарантів / методичних рад;
- регулярні наради щодо акредитації;
- уточнення інформації на сайті;
- популяризація можливостей мобільності;
- активізація студентського самоврядування.

Окремі (поодинокі) респонденти зазначили про відсутність змін або їх мінімальний характер. Такі відповіді переважно відображають:

- недостатню залученість до процесів удосконалення («мені не відомо», «не маю можливості»);
- сприйняття того, що рекомендації не були враховані («нас не почули»);
- повідомлення про те, що зміни не відбулися («ні»).

Ці випадки поодинокі, але важливі для аналітики, оскільки вказують на можливі проблеми у внутрішній комунікації, прозорості процедур або ранній стадії розвитку внутрішніх систем забезпечення якості окремих ЗВО.

Узагальнено ці дані демонструють, що зовнішнє забезпечення якості освіти в Україні виконує виражену функцію вдосконалення: більшість закладів вищої освіти впроваджують комплексні зміни, які охоплюють управлінські підходи, зміст і методики навчання, кадрові та ресурсні аспекти. Сукупний ефект цих змін сприяє поступовому зміцненню внутрішніх систем забезпечення якості та розвитку культури якості в ЗВО.

Оцінка впливу впроваджених змін на якість освіти. Результати відповідей респондентів демонструють переважно позитивне сприйняття змін, запроваджених після акредитації освітніх програм. 85,2% учасників опитування вважають, що ці зміни позитивно вплинули на якість освіти у їхньому закладі. Невелика частка респондентів обрала варіанти «ні» або «частково», що разом становить кілька відсотків. Також зафіксовані поодинокі відповіді «важко відповісти», «не знаю» або «поки що не бачу впливу» – вони можуть свідчити про потребу в довшому періоді для оцінювання результатів змін або про недостатню залученість окремих учасників до процесів удосконалення.

Загалом отримані дані підтверджують, що акредитація має не лише контролюючу, а й чітко виражену функцію вдосконалення, стимулюючи ЗВО до реальних змін, які більшість респондентів оцінюють як корисні для підвищення якості освіти.

18. Чи, на вашу думку, ці зміни мали позитивний вплив на якість освіти?

1,066 responses

Висновки

Результати опитування свідчать, що представники закладів вищої освіти загалом позитивно сприймають організацію акредитаційної експертизи, зокрема якість комунікації з експертними групами, релевантність застосовуваних форматів та інструментів, а також логіку процедур. Виявлені труднощі мають переважно поодинокий та ситуативний характер.

Більшість ЗВО мають сформовані механізми реагування на результати акредитації, що забезпечують своєчасний аналіз рекомендацій та планування подальших дій. Заходи, які заклади здійснюють після акредитації, є комплексними та охоплюють оновлення змісту освітніх програм, удосконалення внутрішніх нормативних процедур, розвиток кадрового потенціалу, посилення уваги до забезпечення академічної доброчесності, цифровізацію та взаємодію зі стейкхолдерами.

Переважає більшість респондентів оцінює ці зміни як такі, що сприяють підвищенню якості освіти та зміцненню внутрішніх систем забезпечення якості. Разом із тим результати опитування вказують на потребу подальшого розвитку внутрішніх систем забезпечення якості у ЗВО.